

تصانیف و کتب و رسائل

وقوعات مشهوره و غریبه نك کیفیات مهمه سنی و برر صورته کسب اشتہار
ایدن ذوات واقوام و بلدانك احوال تاریخیه سنی و مؤلفات و مخترعات ایله
اثر سائر نك اصحاب و مواقع و ازمانی جامعدر

حروف هجا ترتیبی اوزره

جلد

۱

اشبو برنجی جلد ۱ حرفه مخصوص صدر

مرتب و صاحب امتیازی دیوان محاسبات اعضاسندن
احمد رفعت افندی

معارف نظارت جلیله سنك رخصتیه

استنبول

باب عالی جوارنده ابوالسعود جاده سنده ۷۲ نومرولی
(محمود) بلك مطبعه سنده طبع اولندی

۱۲۹۹

مقدمه

بدیع الدهور والاکوان تقدست ذاته عن الشیبه والنقصان حضرتلرینه حد بی پایان وعلت غائیة خلقت جهان اولان نبی آخر الزمان حضرتلرینه صلاة فراوان تقدیمندن ونحبه املی ترقی معارفه مصروف اولان پادشاهمز غازی سلطان (عبد الحمید) خان ثانی افندمز حضرتلرینک توافر عمر واقبال وتزاید شوکت واجلال تاجداریلری ادعیة مفروضه سنی ادا ووتیمندن صکره اشبو (لغات تاریخیه وجغرافیة بی) مع العجز ترتیبه باشلاوب اشبو بیك ایکیوز طقسان طقوز سنه هجریه سی اوآخرنده اکاله موفق اولدم بونده زمان آدم علیه السلامدن شمدی به قدر جریان ایدن وقوعات مشهوره وغریبه نك کیفیات مهمه سی وبرر صورتله کسب اشتهار ایدن ذوات واقوام وبلدانک احوال تاریخیه سی وبعض آثارک اصحاب ومواقع وازمانی حروف هجا ترتیبی اوزره مندرج اولدیغندن مراجعت بیوره جق ذوات کرامک ممنون اوله جقلرینی وتصادف ایده جکلری خطا ونقصانمزی تصحیح واکاله همت بیوره جقلرینی امید ایددم.

(اخطار)

اشبو لغات تاریخیه وجغرافیة هر کلمه نك ابتدای حروف اربعه سی اوزرینه ترتیب اولنوب ماعداسیله ایکی کلمه ارسنده اولان الف لاملر ترتیبه ادخال اولنمیشدر وابتدای خلقت آدم علیه السلامدن میلادعیسی علیه السلامه دکن کچن مدت وقوعاتچون تاریخ خلقت و میلاددن هجرت نبویه علیه اکل التحیه به دکن کچن مدت وقوعاتچون تاریخ میلاد واندن صکره سیچون هم تاریخ میلاد و هم تاریخ هجرت کوسترلمش و تاریخ خلقتنه (خ) و تاریخ میلاده (م) و تاریخ هجرتنه (ه) اشارتلی ترقیم اولنمیشدر.

ومنه الهدایة والتوفیق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حرف الف

بِسْمِ اللَّهِ — دین مبینی اقامه ایله خلیفه رسول الله و امام المسلمین عنوانه نائل اولان جناب (ابوبکر الصدیق) و (عمر الفاروق) و (عثمان ذی النورین) و (علی المرتضی) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراته چار یارکزیں و خلفاء راشدین دیدکلری کبی ائمه اربعه دخی دیرلر.

امامتی جناب علی المرتضی و اولاد کرانمه منحصر طو تانلردن (اثنی عشریه) دنیلان فرقه اصحابی (امام علی) و مخدوم عالیبری (حسن و حسین) و (زین العابدین علی بن حسین) و (محمد الباقر بن زین العابدین) و (جعفر الصادق بن محمد الباقر) و (موسی الکاظم بن جعفر الصادق) و (علی الرضا بن موسی الکاظم) و (محمد الجواد بن علی الرضا) و (علی الهادی بن محمد الجواد) و حسن العسکری بن علی الهادی) و (محمد المهدی بن حسن العسکری) رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنه (ائمه اثنی عشر) دیوب بونلردن ایلر وسنه کتزلر. و (اسماعیلیه) دنیلان فرقه اصحابی جعفر الصادق حضرتلرینه قدر اثنی عشریه ایله برابر کیدوب اندن صکره امام موسی الکاظم حضرتلرینک یرینه بیولک برادری (اسماعیل) و اندن صکره (محمد المکتوم بن اسماعیل) و اندن صکره (جعفر المصدق بن محمد المکتوم) و اندن صکره (محمد الحلیب بن جعفر المصدق) و اندن صکره (عبیدالله المهدی بن

محمد الحبيب) حضراتی امام طانورلر. و (رزامیه) فرقه سی دخی امامت جناب علی المرتضادن اوغلی (محمد الحنفیه) یه واندن اوغلی (ابی هاشم) ه واندن وصیت ایله (علی بن عبدالله بن عباس) ه واندن (محمد بن علی) یه واندن ینه وصیت ایله اوغلی (ابراهیم) ه انتقال ایتدی دیرلر. اشبو ابراهیم خلفای عباسیه تک برنجیسی اولان (سفا ح) ک قزداشیدر ابامسلم خراسانی خلقی ابتدا بوکایعت ایتدیرمشیدی. اعتقاد کلمه سنده اسماعیلیه ورزامیه فرقه لر ینه و سائرلر ینک اسملر ینه دخی مراجعت بیوریله.

مجتهد فی الدین اولان امام (ابوحنیفه) و (محمد الشافعی) و (مالک بن انس) و (احمد بن حنبل) حضراتنه دخی (أئمة اربعه) دیرلر.

§

﴿آئورزت﴾ — لایت حکمدارلرندن یعنی ملوک بطالسه مصریه دن برذاتک اسمیدر بونک کندو قزبله ازدواجندن حاصل اولان اوغلی (فیلوپاتور) (۵۳۷۲ خ) تاریخنده یعنی میلادک اکیوز یکرهی ایکی سنه مقدمنده باباسنی بغیر حق اعدام ایدرک تخته اوتوردقندن صکره سلطنتنی تأمین ایچون والده سنی وتزوج ایتدیکی قز قزداشینی دخی اعدام وزیر جایه سنده یشایان یهودیلری فوق الغایه ازجاج ایلدیکندن ظالم و غدار نامنی الدی و عاقبت کندو سیده ایتدیکنی بولدی.

§

﴿آئول﴾ — اسکی یونانیلرک روز کار آلهی اعتقاد ایتدکلری شخص موهومک اسمیدر. جاهیر یونانیسه دن (ایتاکی) حکمداری (اولیس) بونک بر بیوک خشنودیتنی قزانوب ترووا محاربه سندن عودت ایدرکن هدیه اوله رق بز قاچ طلوم روز کارینی آلدیغی و دکزه آچلقدقندن صکره سفینه ده بولنانلر بیلیه رک طلوملری آچدقلمری کی بر فورته چیقوب اولیسک سفینه سندن ماعداسنی غرق ایتدیکی خرافات یونانیه دندر.

§

﴿آئیون﴾ — سیروز نهر ینک بحره منصب اولدیغی محل جوارنده

اسکی برشهرک اسمیدر میلاددن مقدم آتله لولرله محاربه ایدن برعجم قوماندانک
بوشهرده مغلوب اولوب دشمنه تسلیم اولماق ایچون اولاد وعیال ومال
ومنالیله کندوسنی آتشد احراق وایح ونامنی عالمده ابقا ایلدیکی توارینخده
مقیددر.

§

﴿آب﴾ — لسان عبرانی و سریانیده ماه اغستوسدر لکن عبرانیلر
وسریانیلر ابتدای سنه بی (تسری) یعنی تشرین اول اعتبار ایتدکلرنندن انلره
کوره اغستوس یاخود (آب قریه) اون برنجی و تاریخ شمسی فرنگی حسابنجه
ابتدای سنه کانون ثانی اولدیغندن سکرنجی و تاریخ رومی حسابنجه یعنی
اسکی رومالیلرجه مارتدن اعتباراً التجی آی صاییلور. (اغستوس)
کله سنه دخی نظر بیوریه.

نصاری اقایم ثلثه دن اقنوم اوله (آب) دیرلز مرادلری پدرمعناسنه اولان
ابدیر و همزه ننگ مدی لغت سریانییه اتباعاً سائر پدرلردن تمیسیر ایچوندر.
(آب حیاة) بعضی اقواله کوره حضر والیاس علیهما السلامک ظلماتنده
ایچوب الی یوم القیام برحیات اولدقلری صودر واصطلاحات صوفیه ده
حضر بسط قلبدن کنایه اولدیغی کبی آب حیاة دخی علم لدن معناسنه
برمثالدر (آب حیوان) و (آب حضر) دخی دینور و بعضاً عشق آلهیدن
دخی کنایه اولور.

ابن بطوطه قولنجه چینده (سیر) نامیله معروف اولان بر نهره (آب حیاة)
دخی دیرلر ایش و بونهرک منبعی خان بالق شهری جوارنده کی میون طاغری
و بحر منصب اولدیغی محل زیتون قصبه سی ایش.

(آب زلال) ایرانده شستر قصبه سی جوارنده بر نهردر و صوی غایت
خفیف ولطیف و صغوق اولدیغیچون بونامی المشدر یونانیلر بونهره مقدا
(اولیوس) دیرلر ایدی.

(آب روان) یاخور چشمه روان طبرستانده برطاغدن نبعان ایدن صودر
بعضی ایرانیلرک اعتقادینه کوره برآدم بو صویک منبعنه سسلنور ایسه درحال
کسیلور و اوآدم اوزادن کمدکجه آقاز ایش.

(آب خورشید) اسکی شمس پرست علماسی لسانبجه حیاة دیمکدر زیرا
بونر تجلی روحی فیض شمسدن عبارت زعم ایدرلر ایدی.

§

﴿آباء﴾ — حکما عناصره امهات دیدکری کبی افلاک وانجمه دخی
(آباء) دیرلر وبو تسمیه ایله علویات وسفلیاتک علیت ومعلولیت طریقيله
یکدیگیرینه ارتباطی مسئلهسنه قوت ویرمک استرلر واقعا متکلمین دخی اشبو
ارتباطی انکار ایتزلر لکن تعلیلهده قائل اولزلر.

سیارات سبعهیی ار باب و مدبرات عالم اعتقاد ایدن یاخود مدبرات عالم
دیدکری روحانلرک واسطه تدبیر وتأثری ظن ایلین ار باب عزایم وخواص
دخی سیارات مذکورهیه (آباء) وعناصره امهات دیرلر.

نصاری حواریونه یتشمش اولان ودین (عیسی) علیه السلامی مباحثه
ومکاتبه ایله نشر ایدن رسوللره وایکنجی عصر میلادیدن اون اوچنجی عصر
میلادییه قدر کایسانک رأیی اوزره عامل وخادم اولان بیوک پاپاسلره (آباء)
تعبیر ایدرلر.

§

﴿آباد﴾ — خرابک ضدی معمور معناسنه در انک ایچون هندستانک
بعض شهرلرینه (الله آباد) (احمدآباد) (جلال آباد) تسمیه اولندی مکئه
مکرمهیه دخی (آباد) دییانلر واردلر.

در سعادتده کی کاغدخانه مسیرهسنه سعدآباد تسمیهسی صحیح دکدر صحیحی
(سعیدآباد) در زیرا کاغدخانهیی وچاغلینلری صدر اسبق سعید پاشا
(۱۷۴۰ م و ۱۱۵۳ هـ) تاریخنده فرانسهده کوردیکی (ورسای) چاغلینلرینه
تقلیداً یاپدیرمش وانک نامنه نسبتله شهرت بولمش ایدی.

§

﴿آبار﴾ — آوار کلهسنه نظر بیوریه.

§

﴿آبازه﴾ — یاخود (آبازیا) قافقاسیه نك جهت جنوبیسنده و قره
دکز ایله قوبان نهری آره سننده مسکون بر قبیله نك یاخود او قبیله نك ساکن

اولدیغی اراضینک اسمیدر . بونلرک بطون چراکسه دن معدود اولدقارنده شبهه یوغیسه ده لسان وعادات و اخلاقری بشقه در ابازه لر اراضی مذکورهنک جنوب و شمال جهتلرنده بیوک و کوچک ناملریله ایکی یه تقسیم اولنورلر باشلیجه شهرلری (صخوم) و (جامپیرا) و (کاکره) و (پیچوندا) در ونفوس ذکور موجوده لری بعد الهجره قرق الی بیک راده سنده در .

بونلر در دنجی عصر میلادیده اول حوالی خلقیله برابر روما دولتی جایه سندن قورتیلوب (۱۸۲۹ م و ۱۲۴۵ هـ) تاریخنه قدر گاه کندی حاللرنده و گاه کرجستان و دولت عثمانیه و ایرانیه جایه لرنده یشادیلر ایسه ده هیج بروقت روسیه نک مداخلات و تهدیداتندن قورتیله مدیلر و بر چوغی (۱۲۸۴ م و ۱۲۹۴ هـ) تاریخلرنده ممالک عثمانیه یه هجرت ایدوب قالا نلری روسیه جایه سنی قبوله مجبور اولدیلر .
روسیه لیلر ابازه ممالککنه (انخازیا) دیرلر و یونانلر (آخای) تعبیر ایدرلر .

§

﴿ آبازه محمد پاشا ﴾ — وزیرای دولت علیه دن مشهور بر ذاندر . بو ذات ارضروم والیسی ایکن در سعادتده یکچیریلرک سلطان (عثمان خان) حضر تلرینی شهید ایتد ک لرینی خبر آلدیغی کبی اوراده بولنان یکچیریلری کاملا قتل و قلعه طویچیلرینی طرد ایدوب شهید مشار الیهک قاننی دعوا ایچون استانبوله کیده جکنی اعلان ایلدی و باشنه طویلا دیغی عساکر کتیره ایله انقره یه طوغری یوریدی و در سعادتدن اخذ و ازاله سنه مأموراً اعزام اولنان جغاله زاده محمود پاشادخی بر چوق یکچیری و اناطولی عسکر یله انقره ده قارشولوب در سعادتده هجومنی منع ایلد یسه ده اخذ و ازاله سنه موفق اوله مدی و ایکی سنه صکره یعنی (۱۶۲۲ م و ۱۰۳۲ هـ) تاریخنده قیصریه ده قصوری غفو اولنوب بو صورتله جمعیتی ظاغیدلدی .

(آبازه حسن پاشا) دیاربکر والیسی ایکن مغایر عبودیت حال و حرکتده بولندیغندن (۱۶۲۹ م و ۱۰۵۹ هـ) تاریخنده اوزرینه عسکر کوندریلوب اخذ و اعدام اولنمشدر . بو ذات مقدمما ترکان و یوده سی ایکن دخی بر قاچ کره دولت علیه یه عصیان ایتشیدی .

§

﴿ اباضيه ﴾ — خوارجدن بر فرقه باطله اصحابناک اسمیدر . رئیسلی
طرابلس غرب بر بریلندن (عباده بن اباض المری) ایدی بونلر (۱۵۳ هـ)
تاریخنده افریقیه ولایتنه هجوم و خلیفه منصور طرفندن والی بولنان ذاتی
مغلوب و پریشان ایتدکن صکره جمعیتلی بیویوب اوچ شعبه به منقسم اولدیلر
بوشعبه لردن یالکز (ابو حاتم) اداره سنده اولان برشعبه ده سکسان یک سواری
وار ایدی (ابو عاد) و (ابو قره) شعبه لری دخی بشقه . اعتقاد کله سنده
۲۷ فرقه به نظر بیوریه .

§

﴿ ابامسلم ﴾ — اسمی (عبد الرحمن) مولدی (خراسان) تاریخ وفاتی
(۷۵۴ م و ۱۳۷ هـ) — دولت اموی به یی محو و دولت عباسیه یی تشکیله سبب
اولان ذاتدر بوزات احاد ناسدن ایکن (مرو) شهر نده ساکن اولاد عباسدن
امام ابراهیم نقباسنه انتساب ایدرک انلر طرفندن قرا و قصباتی طولاشوب
اهالی بی امام مومی الیه بیعت ایچون تشویقه مأمور اولدی و ایفای مأموریت
ایتمکده ایکن ملوک امویه دن مروان الحماری کیفیتی خبر آلوب مأمور
مخصوص ارسالیله امام مومی الیه اعدام ایتدیر دیسه ده ابامسلمی ایشندن
آلیقویه مدی و ابامسلم در حال دعوتی متوفای مومی الیهک حیره ده مختفی بولنان
برادری (ابو العباس سفاح) نامنه چو یروب و طویلادیغی عساکر کلیه الیه
خراسانی اوروب مروان الحماری طرفندن اوتوران والی بی قاچیردی و اول
اثناده (سفاح) دخی حیره دن انباره کلوب هر کس بیعت ایتدی و ابامسلمک
اردوسی (زاب) نه ری جوارنده شام عسکرینی بوزدی و مروان الحماری
شام شریفه و اوراده دخی طوره میوب ده اکیرولره فرار ایلدیکندن (سفاح)
(۷۴۹ م و ۱۳۲ هـ) تاریخنده سلطنتی اعلان ایلدی

ابامسلم بو خدمتته مکافات اولق اوزره خراسان و الیلکنی احراز ایلشسه ده
بش سنه دن زیاده معمر اولماش و عاقبت خلیفه منصورک سیف غدیریله
اعدام اولنوب غوغای جهانندن قورتلشدر . (ابو العباس و مروان)
کله رینه دخی مراجعت بیوریه .

§

﴿ آیینونداس ﴾ — یونانستانده (تب) یا خود (تیوه) جمهوری

قدما واركانندن بر مشهور جزالدر . بولنديغی محاربه لرده هيچ مغلوبيت كورميان اشبو قهرمان (۳۴۷۲ خ) تاريخنده يعنى ميلادك ايكيك يوز يكرمي ايكي سنه مقدمنده اسپارت جمهوريله ايتديكي محاربه ده بر آغر ياره آلدیغندن قوماندایی بر اغوب سوديكي ضابطانی جادرينه جلب ومظفريت كندو طرفلنده واقع اولديغنی بالتحقيق اظهار ممنونيت ايتدكدنصكره قارشوسنده آصیلی اولان قالفان وقلیچنه اشارت ايدرك (بن شمدي يه قدر شوسلا حرم سایه سنده اصلامغلوب اولمقسنزین كیده یورم بو كون بنم آخر عمر ظن اولنسون زیرا شرف و اقبالم بو كون احتمال تغیردن قورتيله جق يعنى نام قهرمانقله قاله جقدر اشته سزه تیوه بی مظفر واسپارتی مقهور ومدمر براغیورم بونلر بنم نام وشجاعتی ابدأ اونوتدیرمزلر) دیوب واولادی اولدیغنه تأسفله بر آه چكوب آخرته كندی .

بو قهرمان همان بالجله فضائلی جامع ووطن وملتنه فوق الغایه محب اولدیغی وهر كسك خشنودیتی قزاندیغی حالده ینه غرض ونفسانیتدن قورتيله مامش ومقدما وقوعبولان بر محاربه بی نیچون درت آی قدر اوزاتدك دیو اعدامنه حکم اولنش وكوجه یقایی قورتاره بیلش ایدی .

§

﴿آبان بن سعید بن العاص﴾ رضی الله تعالی عنه — شجاعان اصحاب كرامندندر (۶۳۴ م و ۱۳ ه) تاریخنده شام فتحنده نیجه قهرمانقلر اجرا ايتدكدنصكره بر مسموم اوق اصابتيله ياره لندیغندن قرداشلری اردوكاهه كتوروب باشندن عمامه سنی چیقارمق استدكارنده آنی چیقارمین زیرا روحك دخی برابر چیمه سی مقرر در دیدی ودكله میوب چیقار دقلری كبی كوزلرینی سمایه ديكه رك وپرمغیله شهادت كتوره رك و (هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون) ایت کریمه سنی تلاوت ایلیرك تسلیم روح ایلدی وزوجه سی مشارالیهك بو صورتله شهادتی خبر آلدیغی كبی ذاتاً يك مشهوره كآنكش اولدیغندن میدان محاربه یه چیقوب خیلی اعدا تلفیله اخذ تاره موفق اولدی .

§

﴿آبان بن عثمان﴾ بن عفان الاموی — مدینه منوره قهاسندندر

ملوك امويه دن (عبد الملك) بن مروان بونی (۶۹۵ م و ۷۶ هـ) تاریخنده
مدینه منوره والیسی تعیین ایش و اون سنه صکره عزل اولش ایدی .

§

﴿ آبان بن عبد الحمید ﴾ — مشاهیر شعرای عرب دندر و مبدأ خلق و امر
دنیا حقنده بر کوزل قصیده سی و علم منطقدن (ذات الحلال) نامنده بر
منظومه سی و بر امکه حقنده بر چوق مدحیه سی وارد و (کلیله و دمنه)
کتابینی منظوماً شو صورتده تحریر ایشدر .

(هذا کتاب ادب و محنه)

(وهو الذی یدی کلیله و دمنه)

(فیه احتمالات و فیه رشد)

(وهو کتاب وضعته الیهند) الی نهایته

§

﴿ ابجد ﴾ — مبتدیره حروف هجایی تعلیمدن صکره ترکیباتی او کرتک
ایچون وضع اولنش سکز عدد کله در . بعضیلری بونلری فیکه لیلرک یا خود
عبرانیلرک حروفی ظن ایتدیر و بعضیلری ابجده اخذ ایتدی و هوزه رکوب
ایتدی و حطی به طوردی و کله سویلدی و سعفصه چابک او کندی و قرشته
عالم اولدی و نخنده حافظ اولدی و ضغغه کامل اولدی معناسنی و یردیلر
و بعضیلری دخی (ابجد) ابو جادک غلطیدر و ابو جاد (شعیب) علیه
السلام امتی اولان اصحاب (ایکه) رؤساسندن بری و هوز و سعفص
و قرشت رفقاسی و کله جله سنک رئیس ایدی حتی یوم ظله ده امت مرقومه
هلاک اولدیغی زمان مرقوم کله دخی هلاک اولدیغندن قزی

کله قد هد رکنی سید القوم اتا هم
هلاکه وسط المحله الختف ناراً وسط ظله

جعلت ناراً علیهم
دار هم کالمضمحله

مرثیه‌سنی سویلندی دیدیلر . ووفق مراقبیلری دخی یکریمی سسکز حرفدن عبارت اولان اشبو ابجد حروفنی عجیب بر صورتده ترکیب واستعمال ایدرلر شویله که حروف مذکوریهی ددر دردر (ابجد) (هسوزح) (طیکل) (منسج) (فصقر) (شتخ) (ذضظغ) برلشدیروب وهر برینی بر کوکبه یعنی ابجد حرفلرینی زخله وهوزح حرفلرینی مشتترییه و طیکل حرفلرینی مریحه ومنسج حرفلرینی شمهه وفضقر حرفلرینی زهرهیه وشتخ حرفلرینی عطارده وذضظغ حرفلرینی قره نسبت ایدوب برنجی حرفلرینی عناصر اربعه‌دن ناری وایکنجی حرفلرینی هوئی و اوچنجی حرفلرینی مائی ودردنجی حرفلرینی حاکی طانورلر وقواعد مخصوصه‌لری اوزره وفتلرنده وعزیمتلرنده قوللانورلر .

اسلافک حروف عربیه‌یی ذکر اولنان رؤسا یاخرد ملوک مدین اسملرینک حروفی عددنجه وضع و ترتیب ایتدیکی و بعد زمان (تخذ) و (ضظغ) حرفلری دخی بولنوب تردیف اولندیغی واشبو حروف اخیریه (روادف) اطلاق ایدلدیکی دخی بعض کتابلرده کورلمشدر .

§

﴿ ابدال ﴾ — مصالح عبادده تصرف ایچون من عندالله مظهر خلافت اولان ذوات کرامک اسمیدر بونلر قرقی شام شریفده اوتوزی اقطار سائرده اولق اوزره یتش نقردن عبارت اولوب دائماً امر خدا ایله معامله ایدرلر وایچلرندن بری وفات ایتدکده یرینه صلحای امتدن برینی انتخاب ایلرلر ایش (ان ابدال امتی لم یدخلوا الجنة بالاعمال بل دخلوها برحمة الله وسخاوة الانفس وسلامة الصدور والرحمة للمسلمین) حدیث شریفی ذوات مشارالیه‌مک حال و شانلرینی پک کوزل بیلدیرمش اولدیغندن بشقه تعریفه حاجت یوقدر .

(۹۶۲ م و ۳۵۱ هـ) تاریخنده مقتولاء وفات ایدن ابو الطیب عبد الواحد بن علینک فن لغتده تألیف ایتدیکی کتاب دخی (ابدال) نامنده ایدی .

§

﴿ ابدال مراد ﴾ — (اورخان غازی) حضرت تریله بروسه فتحنده بولنان اعزه کرامدنر و تربیه‌سی بروسه‌ده شاهق جبلمده شهره ناظر بر محلمده‌در .

بو ذات عالیقدرک بر بحث اوزرینه قزل قور آنشی پوق ایچنه قویوب
مظنه کرامدن (دوغلی بابا) حضرتلرینه کوندردیکی و تربه سنک موقعی
مسیرکاه اولق حسیله کلنردن بر سرخوش مشار الیهک صندوقه سی
اوزرینه بندیکی جهته طاغدن آشاغی آیلوب نعشی بروسه اووه سنده
بولدیغی بروسه جه متواتدر .

§

﴿ ابدال موسی ﴾ — اورخان غازی حضرتلریله بروسه قنخنده بولنان
اولیاء اللمهدن بر مبارک ذاتدر و تربه سی بروسه شهری ایچنده مشهور
بر زیارتکلهدر و کرامات علیه لرندن اوله رق حال حیاتنده کیمش اولدیغی
قرمزی پایوجی حالا تربه سنده بو کون دیکلمش کبی طور مقده در .

§

﴿ ابراکادابرا ﴾ — مجهول المعنی بر لفظ سریانیدر . وقتیه بونی زیزده
ترتیب لوزره یازوب جا خسته لکنه او غریانلرک بوینه آصارلر و شفا
مأمولیه طقوز کون طور دیردقدنصکره قبل طلوع الشمس چیقاروب شرق
جانبنه آقان بر صویه اتارلر ایلی .

ا ب ر ا ک ا د ا ب ر ا

ا ب ر ا ک ا د ا ب ر

ا ب ر ا ک ا د ا ب

ا ب ر ا ک ا د ا

ا ب ر ا ک ا د

ا ب ر ا ک ا

ا ب ر ا ک

ا ب ر ا

ا ب ر

ا ب

ا

﴿ ابراهيم خليل الله ﴾ — اولوالعزم پيغمبران ديشانندندر (۳۴۷۲ خ) تاريخنده يعنى ميلادك ايكي يوز يكرمي ايكي سنه مقدمنده ارض كلدانه واقع اورفه شهري جوارنده (كوئا) نام محله دنيايه كلدى وسنى يتشه بالغ اولدقده من طرفاه مأمور اولديغى اوزره اهالى بي دين حقه دعوتيه وپرستش ايتدكلى اجرام سماويه نك مخلوقيتنى واه عظيم الشان حضرتلر نك وحدانيت و كبرياسنى بيان و تفهيمه باشلادى و اهالى كوردكلى بونجه معجزات باهره و نصايح جليليه قارشو مشاراليهك الحادينه حكم ايدرك كيفيتى نمروده خبر و يروب آلدقلى مساعده اوزرينه آتشه آتمق استديلر سده نار بعنايه اه مبدل كلزار اولديغندن موفق اوله مديلر و حضرت (ابراهيم) دخى آرتق اورالده طور ميوب اولاد و عيال و درتوزدن متجاوز خدمه و منسوباتيله (حران) قصبه سنه هجرت و پدى (تارح) ك وفاتنه دكين اوراده اقامت ايلدى و اندن برقاج سنه صكره قحط مناسبتيله مصره كيدوب ينه ارض كنعانه كلدى و يكنى (لوط) عليه السلامى (سدوم) نواحيسنه كوندروب كندوسى (مامبرى) صحراسنده (حبرون) نام محله قالدى و متعلقانى بيننده منعقد معاوله بي تخطر و تطهر ايچون امر ختاني اجرا بيوردى و (۳۵۵۸ خ) تاريخنده يعنى ميلادك ايكيك اتوز اللى سنه مقدمنده جاريه سى هاجردن حضرت (اسماعيل) و مؤخرأ زوجه سى جناب ساره دن عقيم اولديغى حالده حضرت (اسحق) عليها السلام دنيايه كلدى و حضرت ساره هاجرى قسقانوب تبعيدى مراد و اصرار ايلديكندن حضرت ابراهيم ناچار هاجر ايله اوغلى حضرت اسماعيلى كوتوروب مكه مكرمه نك اولديغى محله براقدى و برمدت صكره كورمك ايچون كيدوب برلكده كعبه مكرمه يى ياپدى و (۳۶۴۷ خ) تاريخنده يعنى ميلادك بيك طقوز يوز قرق يدى سنه مقدمنده يوز يتش بش ياشنده اولديغى حالده وفات ايدوب خليل الرحانه واقع مغاره يه دفن اولندى.

حضرت ابراهيم عليه السلام سلسله نسي طقوز بطنده (ارفخشد) بن سامه واصل اولور و كندوسى اوچ قومك جدى صايلور برنجيسى مخدوم عاليلى حضرت (اسحق) ك اوغلى حضرت (يعقوب) عليه السلام دن تشعب

ایدن (بنی اسرائیل) ایکنجیسی مخدوم عالیری حضرت (اسماعیل) علیه السلام مکة مکرمه ده (جرهم) قبیله سندن آلدیغی قزدن تولدوتشعب ایدن (عرب مستعربه) اوچنجیسی اخیراً قبائل ترکنن آلدیغی قطورا نام قزدن تولد وتشعب ایدن (مادیلر) درکه حضرت ابراهیم حیاتنده بونلری یعنی قطورادن اولان اولادینی اموال کثیره اعطاسیله شرق طرفسه کوندرمشیدی.

(اورفه) کله سنه دخی نظر بیوریه.

§

﴿ ابرهیم بن ادهم ﴾ کنیه سی (ابو اسحق) مولدی (بلخ) تاریخ وفاتی (۷۷۸ م و ۱۶۲ ه) — مشارالیه بلخ ابنای ملوکندن اولدیغی حالده ترك آرزوی سلطنتله زمرة اولیای کرامه داخل اولمش برذات ستوده سماتدر. آوده طاوشان قوغالار ایکن یاخود غایت مکلف بریتاق ایچنده یاتوب زمرة صالحینه التحاق طریقنی دوشینور ایکن هدایت الهیه ایریشوب ارشاد بیورلدیغندن همان عیال ومنالنی ترك ایدرک راه حقه سلوک ایلدی و براز مدت بلخ طاغلرنده ازوا وطقوز سنه نیشابورده برمغاره ده عبادات و طاعاته تحصیل رضا ایلدکدن صکره مکة مکرمه یه کلدی و امام باقر وامثالی ذوات کرام ایله کورشدی و برآراق تدارک طیب ایچون شام شریفده باغ بکجیلکی ایتدی واک صکره لازقیه ده وفات ایدوب (جبله ادهمی) دنیلان محله دفن اولندی. رحمة اه علیه

حضرت مشارالیه بلخده رحم مادرده براقدیغی مخدومی بیویوب پدرینی کورمک آرزوسیه ووالده سی و برچوق خدم و حشمیله مکة مکرمه یه کلمشیدی بابا اوغل بربرینی هیچ کورمدیکی حالده حضرت ابراهیم انشای طوافده چوجغنی طانیوب مریدلرینه اه اعلم بوچوجق بنم اوغلم اولمق کرکدر زیرا کوکلم پک زیاده میل ایتدی دیمسیله مریدلر کیدوب چوجغنی کتوردیلر وچوجق باباسنی کوردیکی کبی فوق الغایه برمسرتله ایاقلرینی تقبیل ایتدکدن صکره یانته اوتوردی وارتق اوکسوزلکه تحمل ایده میهرک والده سیله برابر کلدیکنی و برلکده عودت رجاسنده اولدیغنی کمال سوز و کداز ایله سویلدیسه ده

پدرندن مأمولی کبی التفات وجواب آلهمدی وآرهدن براز مدت یکدکدن
صکره ابراهیم بن ادهم حضرتلری کمال حزن ایله اللرینی قالدیروب (ای خالق
انس وجان حالم سکا عیاندر بوچوجق کوکلده بریر طوته جق اولورایسه
عاقبتم خسراندر سندن امیدم لطف واحساندر) دیو دعا ایتدیکی کبی
چوجق رجت رجانه واصل اولدی. دیگر بروایت کوره ابراهیم بن ادهم
حضرتلری بلخده دنیایه کلیوب والدهسی ادای حج ایچون مکّه مکرمه یه
کلدیکی زمان دنیایه کتورمش وائشای طوافده (یار بی بوچوجغی زمره
صالحینه الحاق ابله) دیو دعا ایتشد.

§

﴿ ابراهیم بن ثابت ﴾ — کنیه سی (ابو اسحق) مولدی (بغداد) تاریخ
وفاتی (۹۷۹ م و ۳۶۹ هـ) مشارالیه زمانسک شیخ الشیوخ ایدی مجبلندن
بری نصیحت طلب ایلدکه ازلد سنک ایچون قونیلان نسنه بی اختیار سکا
معارضه وقتدن خیر لودر و صکره پشیمان اوله جفک ایشی ایشک بیلهرک
ضرری قبولدر بیوردی.

§

﴿ ابراهیم الحلبي ﴾ — علمای ذوی الاحترامندر شام شریفده و مصرده
علم تفسیر و حدیث و فقهی تحصیل و تکمیل ایتدکن صکره درسعاده کلوب
سلطان محمد جامع شریفده خطیب اولدی و منیه المصلی اوزرینه ایکی شرح
یازدی و (ملتقی الابحر) و (طبقات الحنفیه) کبی خیلی کتاب تألیف ایتدی
الیوم مشهور اولان کتاب الحلبي منیه المصلینک شرح صغیریدر. بوذات
دائما خانه سنده عبادات و تألیفات ایله مشغول اولوب کسه ایله کوروشمز
و جامع شریفه کیدرکن راست کلنلره مرحباندن بشقه سوز سولیز اییدی.
سنی طقسائی متجاوز اولدیغی حالده (۱۵۲۹ م و ۹۵۶ هـ) تاریخنده وفات
ایدوب ادرنه قپوسی خارجنه دفع اولتمشدر.

راغب پاشا خواجه سی دیمکله مشهور مصنفیندن (سیر جلبي) مؤلفی
مصطفی الحلبي بشقه در.

§

﴿ابراهیم حق﴾ — فضلی مشایخ کرامنددر بوذات ارض روم سنجانی
داخلنده (حسن قاعده) نام قصبه ده دنیا به کلوب سعرد قضا سنده (تلو)
قریه سنده ارشاد عباد ایله مشغول اولان مشایخ قادریه دن عاشق باه شیخ (اسماعیل)
افندی حضر تدرینه انتساب وانلرک همتلرله علوم ظاهره و باطنیه بی تحصیل
ایلدی و شیخ مشار الیهک وفاتندن صکره یرینه خلیفه اولدی و فضل و کمالنی
تألیفنه موفق اولدیغی (معرفنامه) سیله عالمه کوستردی. وفاتی ۱۷۷۲ م
و ۱۱۸۶ هـ) تاریخنده و قبری قریه مذکوره ده واقع زاویه سی خطیره سنده در.

§

﴿ابراهیم بن داود القصار﴾ — کنیه سی (ابو اسحق) مسقط رأسی
(رقه) تاریخ وفاتی (۹۳۷ م و ۴۲۶ هـ) مشار الیه سادات صوفیه دن
جنید اقرانی بربر فانی اولدیغی حالده شام شریفده قصارلق ایله کچینوب
کسه یه حالی سونیز و دائماً فقرا و درویشان ایله برلشوب ماعدا کسه لره
کور شمر ایدی. مجملندن برذاتک سؤالنه جواباً (قیمت کل انسان بقدر همته
فان کان همته دنیا فلاقیمتله وان کانت همته رضی اه عنه فلا یمکن الاستدراک
قیمته و بالوقوف علیها) بیورمشدر. اوچنجی عصر هجریده کلان (جدون
القصار) و دردنجی عصر هجریده کلان (عبده القصار) دخی مشایخ
صوفیه نک اولورندن ایدی.

§

﴿ابراهیم الدسوقی﴾ — کرامات ظاهره و مقامات فاخره اصحابندن
بر مبارک ذاتدر و طریقت علیه (دسوقیه) نک پیریدر و قرشی الاصلدر مریدلرینه
داًماً و عظ و نصیحت ایدوب متشرع و نظیف و عقیف اولمیانلر اولادم دخی
اولسه بدن دکدر بیورر ایدی.
(۱۲۳۵ م و ۶۳۳ هـ) تاریخنده دنیا به کلوب (۶۷۶ هـ) تاریخنده وفات ایتمشدر.

§

﴿ابراهیم الکورانی﴾ — سادات نقشبندیه دندر. و علم تصریفندن
(تکمیل التعریف) نامنده برکتانی و فن عروضدن قصیرینک شرح اندلیسیه سنده

بر شرحی و عوامل جرجانیسه به بر شرح مکملی واردر. و صغیر و کبیر
تألیقاتی یوزه بالغ اولمشدر. تاریخ وفاتی (۱۶۸۹ م و ۱۱۰۱ هـ)

§

﴿ابراهیم التیمی﴾ — کبار اولیاء الاهدندر. بو ذات بیت مکرم

حضورنده ذکر و تسبیحه مشغول ایکن کندوسنه حضر علیه السلام
واسطه سیله (مسبعات عشره) اهدا بیوردی ورؤیاسنده علیه الصلاة
والسلام افدمزی کوروب مسبعات عشره نك خواصنی سؤال ایتمکله ادعیه
سأره به رجحانی امرینی آلدی.

§

﴿ابراهیم الزیاب﴾ — کبار اولیاء الاهدندر. بر کون بر جنازه ایله
کیدنرک زیاده سیله آغلامقده اولدقزینی کوردکده (بهی کندی عاقبتندن
خبردار اولیان آدمیر بو میت ملک الموتی کورمک و اولوم آجیسنی طامق
وسؤ خاتمه دن امین اولق کبی اوج داهیه عظیمه دن قورتلشدر سز انک
ایچون آغلیه جغکزه کندوکز ایچون اغلایک دیدی و بو کلام چوق کسه یه
تأثیر ایدوب باعث صلاحری اولدی.

§

﴿ابراهیم خان﴾ بن سلطان اجداول — دولت عثمانیه ده اون سکزنجی
پادشاهدر و ولادت (۱۶۱۵ م و ۱۰۲۴ هـ) جلوسی (۱۶۳۹ م و ۱۰۴۹ هـ)
وفاتی (۱۶۴۸ م و ۱۰۵۸ هـ) تاریخنده در. مشار ایله حضر تریک زمان
سلطننلرنده کرید ققنه مباشرت و حانیه ورسمو قلعه لری استیلا اولندی
وقندیه و آزاق قلعه لری تحت محاصره به آندی و قزاق لر دولت علیه
حایه سنی قبول ایدی لکن مرکز سلطنتنده اولان بعض معاملات اهالی به
ظلم و غدر صورتده کورندیکندن سوز ایاغه دوشدی و یکچیریلر ایله معتبران
علما و اهالی فاتح جامع شریفنه طویلانوب صدر اعظم احمد پاشانک از اله سنی
رکاب همایونه عرض ایتدکری حالده بر تأثیرینی کوره مدکارندن ایشی جبره
بندیردیله و پاشای مومی الیهی کیرلیدیکی یردن اخراج و اعادام ایتدکدن صکره
سلطان (ابراهیم) حضر ترینی دتی خلیع ایدرک یرنه یدی یاشنده اوغلی
سلطان (محمد خان) چیقاردیلر و بر قاج کون صکره طرفدارلر نك بعض

تشیبثانی حس ایتدکرنن بیچاره سلطان (ابراهیم) حضرتترینی دخی دار
نعمیه کوندردیلر و سرای همایونه زیاده چه چاتمش و امور دولته قارشمقده
بولتمش اولان جنجی خواجه بی میخالجه کوندروب اوراده اولدیردیلر .

§

﴿ابراهیم بن اغلب﴾ — اغلبیلرک برنجی حکمداریدر بوذات خلفای
عباسیه دن (هارون الرشید) زماننده یعنی (۸۰۰ م و ۱۸۴ ه) تاریخنده
نیم استقلال ایله افریقیه والیسکنه تعیین اولنوب اخلاقی مغربده بنی اغلب
نامیله یوز اون اوچ سنه سلطنت سورمش و ایچلرندن بعضیسی نفوذینی
تونس و مصره قدر یورتمش و بعد الانقراض ملکری فاطمیلره کچمشدر .

§

﴿ابراهیم پاشا﴾ — فاتح آگری سلطان محمدخان حضرتترینک وزرای
عظامتندندر . بوذات ابتدا بوسنه دن دوشیرمه اوله رق کلوب اندرون همایونه
قبول اولتمش و اوراده فن فروسیت و سلحشوری و سائره تحصیل و بر
طاقم مراتب قطع ایدرک رتبه وزارتی احراز ایتمش و مصر والیسی ایکن
عصیان ایدن درزی طاقه سنی قهر و تشکیله صرف مقدر و غیرت
ایلدیکندن استانبوله چاغریلوب (۳۰۰۰۰۰) آتون مهر ایله عایشه سلطان
ترویج اولتمشدر . مومی الیه (۱۵۹۴ م و ۱۰۰۳ ه) تاریخنده رکاب همایون
قائمقامی و برسنه صکره صدر اعظم اولدی و آگری سفرنده ملازم رکاب
پادشاهی اولوب روز فیروز فتحده التفاته نائلیتی مأمول ایکن شیخ الاسلام
خواجه سعدالدین افندینک سوقیله بلاایجاب عزل اولنوب قرق کون صکره
خرمنلی نام موقعده تکرار نصب اولندی و (۱۵۹۹ م و ۱۰۰۶ ه) تاریخنده
تاتار خان ماجراسی اوزرینه ینه عزل اولوب برسنه صکره بتکرار مقام
صدارته کتورلدی و سنه مزبورده سرعسکرلک عنوانی دخی اخذ ایدرک
بجارساتانک ایچرورلینه قدر یوریوب اعدایه فوق الغایه دهشت ویردی
واردوی همایونی هیچ بروقنده کورلماش صورتده اموال غزا ایله مالامال
ایتدی . مومی الیه (۱۶۰۰ م و ۱۰۰۹ ه) تاریخنده لوبجه حصارینی
وقایره قلعه سنی فتح ایدرک بلغراد مشتاسنه عودت ایتدکده رهرو سمیت عدم
اولمش و نغشی استانبوله کتوریلهرک شهزاده جامع شریفی حرمنه دفن اولتمشدر .

مومی الیه بش سنه امتداد ایدن زمان صدارتنده صدق حسن و انواع مظفریته
مظهر یتله کسب ممدوحیت ایتش ایسه ده چندان ادخار امواله حریش
اولدیغندن جامع و مدرسه کبی بر اثر یاپوب براغده مامشدر.

§

﴿براهیم پاشا﴾ بن خلیل پاشا — سلطان (بایزید) و زراسندرو ایکی
سنه دن عبارت اولان زمان صدارتنده (اینه بختی) محار باتیله مشغول اولوب
(۱۲۹۹ م و ۹۰۵ هـ) تاریخسنده اوراده وفات ایتشدر. اوزون چارشو
باشنده و والده خانی آرقه سنده واقع جامع شریف ایله سراجخانه باشنده کی
چفته جامی بو ذات یاپدیردی.

§

﴿ابراهیم پاشا﴾ — سلطان (سلیمان خان اول) و زراسندن بر مشهور
ذاتدر. بو ذاتک روم ایلی بکرب کیلکی انضمامیله مقام صدارته کتورلمسی
مصر والیسی اجد پاشانک حسد و نوعما عصیان و خیانتنه سبب اولدیغندن
ابراهیم پاشا کیدوب مصر امورینه نظام ویردی و عودتنده سلطان سلیمان
حضرتلری سوار اولدیغی قدرغیه واروب مراسم خوش امدی اجراسیله
و مؤخرایایلان دوکونه بالذات تشریف ایله التفات بیوردی و مشهور (مهراج)
سفرنده سردار اوله رقی (وارادین) و امثالی برچوق قلعه لری فتح ایتدی
و در سعادتده عودتنی متعاقب اناطولیده عصیان ایدن (قلندر اوغلی) و (وقابض
ملحد) و (قره قاضی) نام اشقیانک اوزرلرینه کیدوب انلر کدخی غائله لرینی
بتوردیکی جهته سردار لقی عنوانی احسان بیوردی و شهزادگانک سورختانلری
اثناده سلطان سلیمان حضرتلری پاشای مومی الیه خطاباً (ابراهیم سنک
دوکونکمی مکلف ایدی یوخسه بنجکی می) بیوردقده بنم دوکونم دها مکلف
ایدی دیمسیله پادشاه مفعلانده اوله ایسه اثبات ایتلیسک بیورسنه جواباً
اوت بنم دوکونمه ذات شاهانه لری کبی برقهрман زمان تشریف و تلطف
بیورمشدر مدعای اثباته بوندن بیوک برهانی می اولور دیدکده پادشاه
فوق الغایه ممنون و محظوظ اولدی و (۱۵۳۰ م و ۹۴۷ هـ) تاریخسنده
وقوعبولان المانیا محاربه سنده مشهود اولان خدمات مقبوله سنه مکفاته اوسک
قربنده واقع نیچه و بوغراد قلعه لری تملیک بیوردی و اوچ سنه صکره بغداد